

ISCI
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCI-conf.ir

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

مجلس شورای اسلامی

مجلس شورای اسلامی

بررسی تاثیر نوسانات سود بر تاخیر گزارش حسابداری

مهدی رضاپور کارشناس ارشد حسابداری

نویسنده مسئول: نام (۰۹۱۴۱۵۰۵۰۳۳-sobhan1515@yahoo.com)

چکیده: زمان ارائه اطلاعات، سودمندی اطلاعات ارائه شده را تعیین می کند و افشای به موقع اطلاعات مربوط، مانع از بی خبری از وقایع مهمی می شود که ممکن است چشم انداز آتی واحد تجاری را کامل تغییر دهد. تأثیر تأخیر گزارش حسابداری بر تصمیمات سرمایه گذاران، موجب انجام پژوهش هایی متعدد بمنظور بررسی عوامل موثر بر تأخیر گزارش حسابداری شده است. بر همین اساس پژوهش حاضر درصدد است تا به بررسی بررسی تاثیر نوسانات سود بر تاخیر در ارائه گزارش حسابداری بپردازد. در این راستا با توجه به محدودیت های اعمال شده داده های ۱۱۵ شرکت برای دوره زمانی ۵ساله از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ با استفاده از الگوی رگرسیون چند متغیره و داده های ترکیبی، آزمون و تجزیه و تحلیل شد. یافته های فرضیه اول پژوهش حاکی از آن است که نوسانات سود بر تاخیر در گزارش حسابداری تاثیر مثبت و معناداری دارد.

کلمات کلیدی: تاخیر در گزارش حسابداری؛ به موقع بودن گزارش حسابداری؛ نوسانات سود.

۱. بیان مساله

سود گزارش شده از جمله اطلاعات مالی مهمی است که در هنگام تصمیم گیری توسط افراد در نظر گرفته می شود. تحلیل گران مالی عموماً سود گزارش شده را به عنوان یک عامل برجسته در بررسی ها و قضاوت های خود مد نظر قرار می دهند. همچنین سرمایه گذاران برای تصمیمات سرمایه گذاری خود بر اطلاعات مندرج در صورت های مالی واحدهای اقتصادی خصوصاً سود گزارش شده اتکا می کنند. براساس چارچوب نظری گزارشگری مالی، اهداف اصلی گزارشگری مالی ارائه اطلاعات برای استفاده کنندگان به منظور ارزیابی مبلغ، زمان بندی و ریسک جریان های نقدی آتی شرکت می باشد. صورت سود و زیان به عنوان یکی از صورت های مالی اساسی و سود به عنوان نتیجه این صورت مالی، جهت ارزیابی و پیش بینی آینده شرکت به کار گرفته می شود. یکی از موارد مهم برای استفاده کننده گان صورت های مالی پیش بینی سود های آتی شرکت می باشد. عوامل مختلفی در پیش بینی سود های آتی می تواند مدنظر قرار گیرد. تعیین و بررسی عوامل اصلی جهت پیش بینی سود های آتی از اهمیت فراوانی برخوردار می باشد (سلیمانی وهمکاران، ۱۳۹۸).

براساس یک دیدگاه و عقیده کلی، سود های پرنوسان دارای قابلیت پیش بینی کمتری می باشد. براساس پژوهش گراهام و همکاران که بر روی ۴۰۰ مدیر مالی پرداخته بودند؛ ۳۹ درصد از پاسخ دهندگان طرفدار سود های هموار و کم نوسان بوده و عاقله ای به سود های پرنوسان نداشتند زیرا ۳۴ درصد آنها معتقد بودند که نوسانات سود، قابلیت پیش بینی سود های آتی را کاهش می دهد. به علاوه سود به عنوان متغیر اصلی مدل های ارزشیابی سهام شرکت از اهمیت به سزایی برخوردار است و پژوهش های گذشته نشان می دهند که نوسان پذیری سود، قابلیت پیش بینی سود را می کاهش دهد. همچنین تحقیقات قبلی نشان می دهد حسابرسان نوسانات سود را تحت تأثیر ریسک می دانند و تلاش را برای پاسخگویی به ریسک تنظیم می کنند، بنابراین انتظار می رود رابطه ای بین نوسانات سود و تأخیر گزارش حسابداری وجود داشته باشد. برایان و میسون (۲۰۲۰) استدلال می کنند که حسابرسان می توانند سطوح بالاتر یا پایین نوسانات سود را به عنوان افزایش خطر درک کنند. پژوهشگران خاطرنشان می کنند که حسابرسان ممکن است نوسانات بیشتر سود را به عنوان افزایش ریسک در نظر بگیرند زیرا (۱) سودی که نوسان بیشتری دارد و بنابراین کمتر قابل پیش بینی است (دیچف و تانگ، ۲۰۰۹) "احتمالاً اختلافات زیادی بین انتظار حسابرسان از سود و رقم سود مشتری ایجاد می کند"، و (۲) انجام تخمین های قابل اعتماد حسابداری ممکن است به ویژه هنگامی که سود ناپایدار است چالش

برانگیز باشد، به ویژه تخمین‌هایی که با عدم اطمینان زیادی روبرو هستند، مانند برآورد دارایی‌ها و بدهی‌ها. با این حال، محققان تشخیص می‌دهند که حساب‌برسان، ممکن است نوسانات پایین سود را به عنوان افزایش خطر در نظر بگیرند. که درآمد ناپایدار کمتر نشان دهنده خطر بیشتر سود است. برایان و میسون (۲۰۲۰) ارتباط مثبتی بین نوسانات سود و احتمال استعفای حساب‌برسان پیدا کردند و برایان، میسون و رینولدز (۲۰۱۸) گزارش دادند که رابطه مثبتی بین نوسانات سود و هزینه‌های حساب‌برسی وجود دارد که نشان می‌دهد حساب‌برسان به نوسانات بالاتر سود پاسخ می‌دهند با افزایش هزینه‌های حساب‌برسی یا استعفا. با این حال، اگرچه این مطالعات منعکس‌کننده حق الزحمه‌های حساب‌برسان و پاسخ مدیریت سبد سهام به نوسانات است، اما لزوماً واکنش‌های حساب‌برسان را جلب نمی‌کند. به ویژه، اگرچه برایان و همکاران (۲۰۱۸) پاسخ هزینه حساب‌برسی به نوسانات سود بالا را نشان می‌دهد، دلیل موجهی وجود دارد که باور کنیم حساب‌برسان ممکن است در پاسخ به تلاش به نوسانات سود بالامحدود باشند همانطور که قبلاً ذکر شد، یک دلیل اینکه حساب‌برسان ممکن است نوسانات سود بالا را به عنوان افزایش خطر مشاهده کنند.

همچنین تأخیر در گزارش حساب‌برسی ممکن است ناشی از مذاکرات طولانی حساب‌برس با مشتری در مورد کیفیت سود و یا نوسانات در سود شرکت باشد. تغییرات در متغیرهای کلان اقتصادی و افزایش ریسک سیستماتیک می‌تواند هزینه سرمایه شرکتها را افزایش دهد. در این حالت با کاهش سودآوری شرکت؛ انگیزه مدیران جهت مدیریت سود و انتقال هزینه‌ها با دوره‌های بعد بیشتر می‌شود. زمانی که صورتهای مالی دچار مدیریت سود باشد، کیفیت گزارشگری مالی کاهش یافته و حساب‌برسی شرکت بایستی با دقت، زمان و هزینه بیشتری انجام شود. این امر موجب تأخیر در گزارش حساب‌برسی شرکت می‌گردد (آلای، ۲۰۲۱).

هدف این تحقیق بررسی تاثیر نوسانات سود و تاخیر در گزارش حساب‌برسی می‌باشد.

۲. تحقیقات خارجی

چن و همکاران^۱ (۲۰۲۲) به بررسی تأثیر ویژگی‌های مؤسسه حساب‌برسی بر تأخیر حساب‌برسی در صورت وجود پیچیدگی گزارشگری مالی پرداختند. نویسندگان دریافته‌اند که دو ویژگی مؤسسه حساب‌برسی (مدت تصدی مؤسسه حساب‌برسی و عملکرد خدمات غیرحساب‌برسی) تأثیر پیچیدگی گزارشگری مالی را بر تأخیر حساب‌برسی تعدیل می‌کند.

گونتارا و همکاران^۲ (۲۰۲۱) به بررسی تأخیر در اجتناب از مالیات و تاخیر در گزارش حساب‌برسی: اثر تعدیل‌کننده نوع حساب‌برس در آفریقای جنوبی پرداختند. نویسندگان با استفاده از نمونه ۴۵ شرکت آفریقای جنوبی در طول سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۳، مستند کردند که تاخیر در گزارش حساب‌برسی با اجتناب از مالیات ارتباط مثبت دارد و وقتی شرکت توسط مؤسسه حساب‌برسی بزرگ کنترل می‌شود، این رابطه مثبت باقی می‌ماند.

برایان و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی تأثیر نوسانات سود بر تاخیر در گزارش حساب‌برسی پرداختند. با استفاده از ۱۶۹ نمونه در بازه زمانی ۲۰۰۴-۲۰۱۵، رابطه مثبت بین نوسانات سود و تاخیر در گزارش حساب‌برسی پیدا می‌شود. در واقع حساب‌برسان به نوسانات سود پاسخ مثبت میدهند زیرا تلاش بیشتری در جهت بررسی این ریسک نوسان سود انجام می‌دهند که منجر به تاخیر در گزارش حساب‌برسی می‌شود.

حبیب و همکاران^۳ (۲۰۱۹) به بررسی عوامل موثر در تاخیر در گزارش حساب‌برسی پرداختند. نتایج نشان داد عوامل تعیین‌کننده حاکمیت شرکتی، وجود یک عضو متخصص مالی در کمیته حساب‌برسی و تمرکز مالکیت، تاخیر گزارش حساب‌برسی را کاهش می‌دهد. سرانجام، بررسی مشخصات سطح شرکت نشان می‌دهد که پیچیدگی شرکت تأخیر گزارش حساب‌برسی را افزایش می‌دهد، در حالی که سودآوری آن را کاهش می‌دهد. ما از یک روش متا رگرسیون استفاده

¹ Chen & et al

² Gontara & at all

³ Habib & at all

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCI-conf.ir

می‌کنیم و تعصب انتشار را شناسایی می‌کنیم. اگرچه ما شواهدی از کیفیت ژورنال را به عنوان یک عامل تعصب در انتشار یافتیم، اما میزان سوگیری انتشار از این منبع اندک است.

برایان و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی ارتباط بین همبستگی سود، نوسانات سود و هزینه‌های حسابداری پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که رابطه منفی (مثبت) بین همبستگی سود (نوسانات سود) و هزینه‌های حسابداری وجود دارد. همچنین بین همبستگی سود و هزینه‌های حسابداری و حساب‌رسان متخصص صنعت رابطه وجود دارد.

۳. تحقیقات داخلی

صفر زاده بندری و همکاران (۱۴۰۲) به بررسی تاثیر ویژگی‌های حساب‌رسان بر تاخیر در گزارشگری حسابداری و پیچیدگی گزارش‌های مالی پرداختند. نتایج به دست آمده در این پژوهش نشان می‌دهند که پیچیدگی گزارش‌های مالی بر رابطه بین دوران تصدی حساب‌رسان و تخصص در صنعت حساب‌رسان با تاخیر در گزارشگری حسابداری شرکت‌ها تاثیر معناداری دارد اما اثر پیچیدگی گزارش‌های مالی بر رابطه بین نوع حساب‌رسان و تاخیر در گزارشگری حسابداری شرکت‌ها مورد تایید قرار نگرفت.

فضل زاده و همکاران (۱۴۰۱) به بررسی تاثیر ریسک سود بر تاخیر در گزارش حسابداری پرداختند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول پژوهش نشان داده است که تاثیر ریسک سود عملیاتی بر تاخیر در گزارش حسابداری رابطه معناداری وجود ندارد. در حالیکه نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های دوم و سوم پژوهش حاکی از این است که تاثیر ریسک جریان نقدی عملیاتی و ریسک ارقام تعهدی بر تاخیر در ارائه گزارش حسابداری دارای رابطه مثبت و معنادار است. عباس زاده و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی رابطه بین نوسان پذیری سود و کیفیت حسابداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که بین علامت سود و کیفیت حسابداری (دوره تصدی حساب‌رسان، نوع اظهار نظر حساب‌رسان، تعداد بندهای شرط در گزارش حسابداری) و همچنین بین نوسان پذیری سود و کیفیت حسابداری (دوره تصدی حساب‌رسان، اندازه موسسه حسابداری و تعداد بندهای شرط در گزارش حسابداری) رابطه معناداری وجود دارد، ولی بین علامت سود و اندازه موسسه حسابداری و همچنین بین نوسان پذیری سود و نوع اظهار نظر حسابداری رابطه معناداری مشاهده نشده است.

محمدی و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی نوسانات سود جامع و ارتباط آن با ریسک بازار شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که نوسانات سود جامع کمتر از سود خالص است. با این حال، نوسانات سود خالص با ریسک بازار همبستگی دارد و با قیمت سهام همبستگی ندارد. و همچنین نوسانات افزایشی سود جامع، با ریسک بازار سهام رابطه منفی و معنا داری دارد و اضافه نوسانات سود جامع (نسبت به نوسانات سود خالص) تاثیر معناداری بر قیمت سهام شرکت دارد.

امیری و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی خودهمبستگی سود، نوسان سود و حق الزحمه حسابداری پرداختند. در این راستا، اطلاعات ۹۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی بازه زمانی ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۴ مورد بررسی و آزمون قرار گرفت. نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش، نشان می‌دهند که بین خودهمبستگی سود و حق الزحمه حسابداری رابطه منفی و معنادار و بین نوسان سود و حق الزحمه حسابداری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر، هرچه نوسانات (خودهمبستگی) سود بیشتر باشد، موسسات حسابداری حق الزحمه بیشتری (کمتری) بر صاحبکاران خود شارژ می‌کنند. همچنین برخلاف انتظار، تخصص صنعتی حساب‌رسان یا به عبارتی دیگر کیفیت حسابداری، اثر تعدیلی معناداری بر رابطه بین ویژگی‌های سود و حق الزحمه حسابداری ندارد.

۴. فرضیه تحقیق

۴-۱. نوسانات سود بر تاخیر گزارش حسابداری تاثیر معناداری دارد.

۵. روش شناسی تحقیق

این تحقیق از نوع نیمه تجربی در حوزه تحقیقات توصیفی-رگرسیون حسابداری و مبتنی بر اطلاعات واقعی در صورت های مالی شرکت هاست. از سویی دیگر این تحقیق از نوع همبستگی می باشد و چون میتواند در فرآیند استفاده از اطلاعات کاربرد داشته باشد، لذا از نوع تحقیق کاربردی است. به منظور گردآوری داده‌ها و اطلاعات مرتبط با متغیرهای پژوهش از پایگاه‌های اطلاعاتی بورس و اوراق بهادار استفاده شده است. اطلاعات مربوط به متغیر مستقل و متغیر وابسته و متغیرهای کنترل از نرم افزارهای بوری از قبیل ره آورد نوین و تدبیرپرداز سازمان بورس گردآوری می‌شود. پس از جمع‌آوری داده‌های آماری، برای جمع‌بندی و محاسبات موردنیاز، از نرم‌افزار اکسل و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار 9evIEWS استفاده شده است. جامعه‌ی آماری این پژوهش کلیه‌ی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. در پژوهش حاضر از روش نمونه‌برداری حذف سیستماتیک استفاده گردیده است که از جامعه‌ی آماری مورد نظر، شرکت‌های نمونه با توجه به شرایط و محدودیت‌های زیر انتخاب گردیده است:

برای انتخاب نمونه همگن، شرکت‌ها باید قبل از سال ۱۳۹۶ در بورس تهران پذیرفته شده باشند.

به‌منظور انتخاب شرکت‌های فعال، معاملات این شرکت‌ها در طول سال‌های ۱۳۹۶ الی ۱۴۰۰ در بورس بیش از چهار ماه دچار وقفه نشده باشد.

به لحاظ افزایش قابلیت مقایسه، سال مالی شرکت‌ها منتهی به ۱۲/۲۹ باشد.

بین سال‌های ۱۳۹۶ الی ۱۴۰۰ تغییر فعالیت یا تغییر سال مالی نداشته باشند.

پس از اعمال شرایط فوق ۱۱۵ شرکت انتخاب گردید.

مدل آزمون فرضیه ونحوه اندازه گیری متغیرها:

$$ARL_{it} = \beta_0 + \beta_1 EVOL_{it} + \beta_2 RES_{it} + \beta_3 Lev_{it} + \beta_4 Size_{it} + \beta_5 AGE_{it} + \beta_6 TACC_{it} + \varepsilon_0$$

۶. متغیر مستقل

نوسانات سود^۴: برابر است با انحراف معیار سود عملیاتی شرکت ۵سال متوالی.

متغیر وابسته:

تاخیر گزارش حسابرسی^۵: برابر است با اختلاف در تعداد روزهای بین پایان سال مالی شرکت تا روزی که حسابرس مستقل گزارش حسابرسی را امضا می‌کند.

۷. متغیرهای کنترلی

اندازه شرکت^۶: برابر است با لگاریتم طبیعی داراییها

اهرم مالی^۷: برابر است با نسبت بدهی ها به دارایی ها

تجدید ارائه صورت های مالی^۸: اگر هریک از صورت های مالی تجدید ارائه شده اند عدد ۱ در غیر این صورت عدد صفر

عمر شرکت^۹: برابر است با سن تاسیس شرکت تا کنون

اقدام تعهدی^{۱۰}: که از طریق فرمول جونز اندازه گیری می شود.

⁴ EVOL

⁵ ARL

⁶ Size

⁷ Leverage

⁸ RES

⁹ AGE

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCI-conf.ir

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

مركز آموزش عالی مدیریت صنعتی

$$TACC_{it} = \beta_0 + \beta_1(\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it}) + \beta_2 PPE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \varepsilon_{it}$$

در رابطه بالا داریم:

$TACC_{it}$: نسبت کل اقلام تعهدی (تفاوت سود عملیاتی و جریان نقد عملیاتی) به کل دارایی‌های اول دوره؛

ΔREV_{it} : نسبت تغییرات در درآمدها به کل دارایی‌های اول دوره؛

ΔREC_{it} : نسبت تغییرات در دریافتنی‌ها به کل دارایی‌های اول دوره؛

PPE_{it} : نسبت اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات به کل دارایی‌های اول دوره؛

ROA_{it} : نسبت سود عملیاتی به کل دارایی‌های اول دوره؛

ε_{it} : خطای مدل؛ این مقدار همان باقیمانده مدل رگرسیونی است که شاخص مدیریت سود است. هرچه مقدار خطای مدل بیشتر باشد، مدیریت سود بیشتری روی داده است.

۸. یافته‌های پژوهش

۸-۱. آمار توصیفی

به منظور بررسی مشخصات عمومی متغیرها، همچنین برآورد مدل و تجزیه و تحلیل دقیق آنها، آشنایی با آمار توصیفی مربوط به متغیرها لازم است. آمار توصیفی به محاسبه پارامترهای جامعه می‌پردازد و شامل شاخص‌های مرکزی و پراکندگی جامعه و ... می‌باشد. در جدول شماره (۱) آمار توصیفی متغیرهای پژوهش شامل میانگین، بیشینه، کمینه، انحراف معیار و کشیدگی آورده شده است.

جدول ۱. آمار توصیفی متغیرها

شرح	میانگین	میان	بیشترین	کمترین	انحراف معیار
تاخیر در گزارش حسابرسی	۶۴,۵۱۴۱	۶۷,۵۲۱۷	۱۲۲,۰۰۰۰	۳۵,۰۰۰۰	۲۱,۰۴۸۶
نوسانات سود	۰,۱۰۸۰۹۴	۰,۰۹۸۹۷۶	۰,۲۲۰۰۰	۰,۰۰۰۰۰	۰,۰۰۰۴۴۴
عمر شرکت	۳۸,۶۳۵۲	۴۲	۶۷	۱۰	۱,۹۷۵۲۵
اهرم مالی	۰,۵۷۶۹۰۲	۰,۵۷۹۶۹۱	۰,۹۹۳۷۵۶	۰,۰۶۱۰۶۳	۰,۱۷۵۱۶۴
تجدید ارائه صورت‌های مالی	۰,۲۹۵۰۱۲	۰,۰۰۰۰۰	۱,۰۰۰۰۰	۰,۰۰۰۰۰	۰,۲۸۹۳۴۵

¹⁰ TACC

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCIH-conf.ir

۰,۰۰۰۰

۱,۴۹۹۴۴۰	۱۲,۵۳۲۹۵	۲۲,۷۷۳۹۱	۱۵,۱۷۰۴۵	۱۶,۳۴۳۸۶	SIZE	اندازه شرکت
۲,۹۶۱۴۱	-۰,۶۹۸۰۲۵	۱,۷۴۲۵۲	۰,۹۳۶۹۸۲	۰,۱۹۸۵۷۵	ACC	اقدام تعهدی
۵۷۵	۵۷۵	۵۷۵	۵۷۵	۵۷۵	Observation	تعداد مشاهدات

۲-۸. آمار استنباطی

آزمون ناهمسانی واریانس

به منظور بررسی ناهمسانی واریانس در این تحقیق از آزمون بروش - پاگان - گادفری استفاده شده است. بنابر نتایج حاصل از این آزمون که در جدول شماره ۲ آورده شده است، در مدل پژوهش مشکل ناهمسانی واریانس وجود دارد (زیرا احتمال یا p-value محاسبه شده کمتر از ۰,۰۵ است). به منظور رفع این مشکل، از روش حداقل مربعات تعمیم یافته برآوردی (EGLS) استفاده شد.

جدول ۲. آزمون ناهمسانی واریانس

مدل	فرضیه صفر (H0)	آماره خی دو	p-value	نتیجه آزمون
مدل اول	واریانس‌ها همسانند	۹,۲۵۹۶۲	۰,۰۰۰۰	(نا همسانی واریانس وجود دارد)

۹. مأخذ: محاسبات محقق

تعیین داده های ترکیبی

پیش از تخمین مدل با استفاده از داده‌های ترکیبی، باید در مورد روش مناسب بکارگیری این گونه داده‌ها در تخمین، تصمیم‌گیری نمود. ابتدا باید مشخص شود که اصولاً نیازی به در نظر گرفتن ساختار پانل داده‌ها (تفاوت‌ها یا اثرات خاص شرکت) وجود دارد یا اینکه می‌توان داده‌های مربوط به شرکت‌های مختلف را ادغام (Pooling) کرد و از آن در تخمین مدل استفاده نمود. در تخمین‌های تک معادله‌ای، برای اخذ تصمیم اخیر از آماره آزمون F (چاو) استفاده می‌شود. براساس نتایج این آزمون، درباره رد یا پذیرش فرضیه برابری اثر ثابت خاص شرکت‌ها و در نهایت درباره انتخاب روش کلاسیک یا روش داده‌های پانل تصمیم‌گیری می‌شود. جدول شماره ۳ نتایج آزمون چاو (آماره F) مربوط به فرضیه های یاد شده را در مورد مدل تحقیق نشان می‌دهد، نتایج نشان می‌دهد که باید از روش داده‌هایی پانل استفاده گردد لذا بحث انتخاب از بین مدل‌های اثرات ثابت و تصادفی پیش می‌آید که برای این منظور از آزمون هاسمن استفاده می‌شود.

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCIH-conf.ir

جدول ۳. نتایج آزمون F (چاو) برای انتخاب روش ترکیبی (Pooling) یا تلفیقی (Panel)

مدل	فرضیه صفر (H0)	آماره	درجه آزادی	p-value	نتیجه آزمون
مدل اول	اثرات خاص شرکت معنی دار نیستند (روش Pooling مناسب است)	۲,۸۹۲۵۲	۱۱۴	۰,۰۰۰۰	H0 رد می شود (روش داده‌های پانل انتخاب می شود)

مأخذ: محاسبات محقق

آزمون هاسمن

برای انتخاب بین مدل اثرات تصادفی یا اثرات ثابت از آزمون هاسمن استفاده می شود. نتایج آزمون هاسمن برای مدل پژوهش به شرح جدول شماره (۴) می باشد، نتایج نشان می دهد که باید از روش اثرات ثابت استفاده گردد.

جدول ۴. نتایج آزمون هاسمن برای انتخاب بین مدل اثرات ثابت و اثرات تصادفی

مدل	آماره	درجه آزادی	p-value	نتیجه آزمون
مدل اول	۱۹,۵۲۰۴	۶	۰,۰۰۰۰	ثابت

آزمون مدل و فرضیه اول پژوهش

جدول ۵ خلاصه نتایج آماری آزمون مدل و فرضیه اصلی پژوهش

آماره ها متغیرها	ضرایب رگرسیونی	مقدار آماره تی	احتمال آماره تی
مقدار ثابت	۱۵,۲۵۶۲	۴,۵۲۶۸۲	۰,۰۰۰۰
نوسانات سود	۰,۶۳۵۲۴۲	۳,۹۶۰۱۴	۰,۰۰۰۰
تجدید ارائه صورت های مالی	۱,۹۳۴۷۲	۱,۹۶۴۱۵۲	۰,۰۴۹۵
اهرم مالی	۱۴,۳۶۵۲	۲۱,۵۹۵۵	۰,۰۰۰۰
اندازه شرکت	-۳,۶۳۲۰۵۴	-۹,۴۱۵۲۳۶	۰,۰۰۰۰
سن	۰,۰۲۳۹۰۴	۱,۵۲۶۲۵	۰,۱۶۵۲
اقدام تعهدی	۰,۴۱۲۵۶۸	۱,۳۶۲۵۴	۰,۲۵۷۴
ضریب تعیین تعدیل شده	دوربین واتسون	آماره اف	
۰,۷۹۲۷۴۱	۲,۱۹۶۳۰۴	۲۵,۶۳۵۱۴	

نتایج احتمال آماره آزمون اف (۰,۰۰۰۰۰۰)، کمتر از سطح خطای ۵٪ می باشد، که بیانگر معنادار بودن رگرسیونی برازش شده است که نشان می دهد مدل بخوبی برازش شده و معنادار می باشد. بر اساس ضریب تعیین تعدیل شده مدل، حدود ۷۹٪ تغییرات تاخیر در گزارش حسابرسی، توسط تغییرات مستغیرهای

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
مركز آموزش عالی و کاربردی سازمان مدیریت صنعتی

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCI-conf.ir

مستقل توضیح داده می شود. بر اساس نتایج جدول ۵ نوسانات سود دارای ضریب رگرسیون ۰,۶۳۵۲ و معناداری ۰,۰۰۰۰۰ می باشد، بنابراین همانطور که انتظار می رفت بین نوسانات سود و تاخیر در گزارش حسابرسی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در واقع با افزایش ۱ واحدی در نوسانات سود موجب افزایش ۰,۶۳۵۲ واحدی در تاخیر در گزارش حسابرسی می باشد. همچنین طبق جدول ۵ بین متغیرهای کنترلی (اهرم مالی و تجدید ارائه صورت های مالی شرکت) با تاخیر در گزارش حسابرسی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد که این رابطه قوی می باشد. از طرفی بین اندازه شرکت و تاخیر در گزارش حسابرسی رابطه منفی و معنادار وجود دارد.

۱۰. بحث و نتیجه گیری

در این پژوهش به بررسی تاثیر نوسانات سود بر تاخیر در گزارش حسابرسی پرداخته شد. نتیجه فرضیه بیانگر این بود که نوسانات سود بر تاخیر در گزارش حسابرسی تاثیر مثبت و معناداری دارد. در واقع افزایش نوسانات سود در شرکت موجب تاخیر در گزارش حسابرسی می شود. در واقع می شود این گونه بیان کرد که تأخیر در گزارش حسابرسی ممکن است ناشی از مذاکرات طولانی حسابرسی با مشتری در مورد کیفیت سود و یا نوسانات در سود شرکت باشد. تغییرات در متغیرهای کلان اقتصادی و افزایش ریسک سیستماتیک میتواند هزینه سرمایه شرکتها را افزایش دهد. در این حالت با کاهش سودآوری شرکت انگیزه مدیران جهت مدیریت ها با دوره های بعد بیشتر می شود. زمانی که صورت های مالی دچار مدیریت سود باشد. کیفیت گزارشگری مالی کاهش یافته و حسابرسی شرکت بایستی با دقت زمان و هزینه بیشتری انجام شود. این امر موجب تأخیر در گزارش حسابرسی شرکت می گردد. نتایج تحقیق با تحقیق برایان وهمکاران (۲۰۲۰) و نعمتی وهمکاران (۱۳۹۹) همخوانی دارد. نوسانات سود ناشی از ریسک های بازار سرمایه از ویژگی های مهم صورتهای مالی هستند که بر زمان حسابرسی اثرگذارند. اگرچه این ویژگی ها ممکن است از عناصر تشکیل دهنده ریسک ذاتی باشند، اما همبستگی و جهت اثر آنها مبهم است. با افزایش ریسک ذاتی، حسابرسان باید آزمون محتوای بیشتری را اجرا کنند تا ریسک کلی حسابرسی کاهش یابد. این تالش بیشتر حسابرسان باعث افزایش تأخیر حسابرسی می شود. تأخیر بالای حسابرسی ممکن است ناشی از مذاکرات طولانی حسابرسان با مشتری در مورد کیفیت سود و یا نوسانات در سود شرکت باشد. تغییرات در متغیرهای کلان اقتصادی و افزایش ریسک سیستماتیک می تواند هزینه سرمایه شرکتها را افزایش دهد. در این حالت با کاهش سودآوری شرکت؛ انگیزه مدیران جهت مدیریت سود و انتقال هزینه ها با دوره های بعد بیشتر می شود. زمانی که صورت های مالی دچار مدیریت سود باشد، کیفیت گزارشگری مالی کاهش یافته و حسابرسی شرکت بایستی با دقت، زمان و هزینه بیشتری انجام شود. این امر موجب افزایش تأخیر حسابرسی شرکت می گردد.

منابع داخلی

۱. رضا نعمتی مفرح، کیومرث بیگلر. ۱۳۹۹. همبستگی سود، نوسان پذیری سود و حق الزحمه حسابرسی. پنجمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در مدیریت، اقتصاد، حسابداری و بانکداری.
۲. عباس زاده محمد رضا، نصیرزاده فرزانه، پورحسینی حصار سید مهدی. بررسی رابطه بین نوسان پذیری سود و کیفیت حسابرسی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دانش حسابرسی. ۱۳۹۹؛ ۲۰ (۷۸).
۳. غلامرضا سلیمانی امیری*، مهین خویینی، موسی جوانی قلندری. (۱۳۹۸). خودهمبستگی سود، نوسان سود و حق الزحمه حسابرسی. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت ۱۱۱-۱۲۶.
۴. غلامرضا سلیمانی امیری*، مهین خویینی، موسی جوانی قلندری. ۱۳۹۸. خودهمبستگی سود، نوسان سود و حق الزحمه حسابرسی. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت ۱۰۵-۱۳۶.

۵. محمدی، مهدی و رمضانیپور، اسماعیل و مشکی، مهدی، (۱۳۹۸)، نوسانات سود جامع و ارتباط آن با ریسک بازار شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، کنفرانس بین المللی مدیریت، حسابداری، اقتصاد و بانکداری در هزاره سوم، تهران.
۶. مهدوی، غلامحسین، جمالیانپور، مظفر (۱۳۸۹). بررسی عوامل مؤثر بر سرعت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش های حسابداری مالی -
۷. مهری صالح آبادی، مهدی صالحی. (۱۳۹۵). بررسی عوامل مؤثر بر تاخیر در ارائه ی گزارش حسابرسی. اولین همایش ملی حسابرسی و نظارت مالی ایران .
۸. صفرزاده بندری، محمد حسین و باقری، مرتضی و ابوحدیری، الهام، ۱۴۰۲، تاثیر ویژگی های حسابرس بر تاخیر در گزارشگری حسابرسی و پیچیدگی گزارش های مالی، اولین کنفرانس بین المللی مدیریت، بازرگانی، اقتصاد و حسابداری.
۹. فضل زاده، علیرضا و ابیضی، بهنام، ۱۴۰۱، تاثیر ریسک سود بر تاخیر در گزارش حسابرسی، هشتمین کنفرانس بین المللی تحقیقات بین رشته ای در مدیریت، حسابداری و اقتصاد در ایران، تهران.

منابع خارجی

1. Bryan, D., & Mason, T. (2020). Earnings Volatility and Auditor Risk Assessments: Evidence from Auditor Resignations. *Accounting Horizons*. <https://doi.org/10.2308/HORIZONS18-060>.
2. Bryan, D., Mason, T., & Reynolds, J. K. (2018). Earnings autocorrelation, earnings volatility, and audit fees. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 37(3), 47–69.
3. David, B and Bryan, Terry W.M and Kenneth Reynolds, J (2017) Earnings Autocorrelation, Earnings Volativity and Audit Fee. *AUDITING: A Journal of Practice & Theory in – Press*.
4. Dichev, I., & Tang, V. (2008). Matching and the changing properties of accounting earnings over the last 40 years. *The Accounting Review*, 83(6), 1425–1460.
5. Givoli, D & Palmon, D. (1982). Timeliness of Annual Earnings Announcements. *The Accounting Review*, 57 (3) , 486-508.
6. Gontara, H. and Khlif, H. (2021), "Tax avoidance and audit report lag in South Africa: the moderating effect of auditor type", *Journal of Financial Crime*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print.
7. Habib, Ahsan and Huang, Hedy Jiaying and Miah, Muhammad Shahin, Determinants of Audit Report Lag: A Meta- Analysis (March 2019). *International Journal of Auditing*, Vol. 23, Issue 1, pp. 20-44, 2019, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3335315> or <http://dx.doi.org/10.1111/ijau.12136>
8. Kross, W., & Schroeder, D. (1984). An empirical investigation of the effect of quarterly earnings announcement timing on stock returns. *Journal of Accounting Research*, 22 (1), 153–176.